

***Det svenska
i Finland***

Andreas Aalto
26 år, Helsingfors
Förstavårdare vid HUS

1

TVÅ NATIONALSPRÅK I FINLAND

”

Svenskan sitter djupt i min identitet. Språket är en stor del av mitt liv och min kultur. När jag gick ut skolan var jag nästan komplett enspråkig. Därför gjorde jag min värnplikt i en finskspråkig brigad. Nu upplever jag mig fullt tvåspråkig, vilket är en rikedom.

Andreas Aalto, Helsingfors

”

Jag ser hur patienter upplever det ytterst värdefullt att de kan få vård på sitt eget modersmål, särskilt när jag jobbar med barn. På min arbetsplats på Barnsjukhuset tycker jag att det är viktigt att uppmuntra finskspråkiga kolleger att använda sin svenska, fastän den inte är perfekt. Vi borde våga mera använda våra olika språk.

Andreas Aalto, *Helsingfors*

Finland är ett tvåspråkigt land där finskan och svenskan har en jämbördig ställning. Vad grundar det sig på? Och varför är Finland enligt grundlagen ett land med två nationalspråk – finska och svenska?

Det är inte svårt att se de historiska orsakerna. Sedan 1100-talet till 1809 var Finland en del av Sveriges kungadöme – den östra rikshalvan. När Finland 1809 blev ett storfurstendöme i Ryssland fortsatte det svenska språket att spela en central roll i förvaltningen och utbildningen.

När Finland blev självständigt 1917 stadgades i grundlagen att Finland är ett land med två nationalspråk.

I Finland registreras varje medborgares modersmål. Det började man göra redan år 1880. Intressant är att antalet registrerade svenskspråkiga var ungefär lika många då som nu.

År 1880 var antalet svensktalande cirka 295 000 personer, medan vi i dag räknar med

drygt 285 000 svenskregistrerade medborgare i Finland. Den procentuella skillnaden är ändå stor: år 1880 utgjorde de svensktalande 14 procent av landets invånare, nu är andelen bara 5,1 procent.

Som mest var de svenskregistrerade i Finland 350 000 personer. Det var kring år 1950. Den stora emigrationsvågen till Sverige under 1950- och 1960-talet kom ändå att ändra på demografin.

För närvarande bor finlandssvenskarna mest i regionerna längs kusten. Knappt hälften bor i miljöer där svenskan är starkt närvarande, men en växande del, klart över hälften, lever på orter där finskan dominerar.

De språkliga rättigheterna tryggas i grundlagen. Nationalspråken är likvärdiga och båda språkgrupperna har rätt till myndighetsservice på sitt eget språk. I praktiken är det långt ifrån självklart att kunna leva på svenska i Finland. Lagens bokstav är stark, men teori och praktik stämmer inte alltid överens.

Folktinget har en lagstadgad uppgift att följa med att den svenskspråkiga befolkningens rättigheter uppfylls. Det krävs lokala, regionala och nationella insatser för att skapa goda villkor för ett fortsatt tvåspråkigt samhälle.

En klar nedgång i allmänhetens kunskaper i svenska skedde då det tidigare obligatoriska provet i det andra inhemska språket blev frivilligt i studentexamen år 2005.

Statistiska prognoser indikerar att antalet svenskspråkiga kommer att minska bara något under de närmaste decennierna. En positiv faktor är trenden att flertalet tvåspråkiga familjer registrerar sina barn som svenskspråkiga.

En ny stark faktor som ändrar på språkförhållandena i Finland är att medborgargruppen som varken har finska eller svenska som modersmål växer snabbast. Det finns en risk för att svenskan försvagas till följd av engelskans dominans. Det här är något vårt tvåspråkiga samhälle på ett relevant sätt bör reagera på.

Oavsett snabba förändringar i demografin förblir det svenska språket en vital kraft i det finländska samhället - viktigt både för kulturlivet och identiteten.

Till följd av oron i omvärlden ökar betydelsen av den nordiska samhörigheten. Finlands närmaste referensgrupp är de övriga nordiska länderna, vilket understryker värdet av vår svenska språkkultur.

SPRÅKRÄTTIGHETERNA I ETT NÖTSKAL

- De språkliga rättigheterna tryggas i grundlagen.
- Enligt grundlagen är finska och svenska landets nationalspråk och det allmänna ska tillgodose den finskspråkiga och svenskspråkiga befolkningens kulturella och samhälleliga behov enligt lika grunder.
- De grundläggande språkliga rättigheterna preciseras i språklagen. Lagen gäller domstolar, andra statliga myndigheter och de kommunala myndigheterna i tvåspråkiga kommuner.

Kristine Sjöström
10 år, Lappböle,
Kyrkslätt
Går i Sjökulla skola

2

SKOLAN I NYCKELSTÄLLNING

”

Mina bästa skolämnen är bildkonst och modersmål, där jag tycker om att skriva berättelser. På rasterna talar vi svenska och när jag rör mig exempelvis i butiken brukar jag testa med ett hej - då får man vanligen veta om personalen bara talar finska eller också svenska. På biblioteket vet jag att vissa bibliotekarier talar svenska, jag tycker att det är viktigt att tala svenska när man får chansen att göra det.

Kristine Sjöström, 10 år, Lappböle

”

Det bästa med Sjäskulla skola är att den är nära mitt hem. Det är en ganska liten skola, vilket gör att jag kan lära känna alla, inte bara de som går på min årskurs. För mig som talar både svenska och finska (och estniska!) hemma kändes det bra att välja en svensk skola, för jag pratar bäst svenska och i Lappböle där jag bor finns många svenskspråkiga.

Kristine Sjöström, 10 år, Lappböle

Vilka är de faktorer som bidrar till att den svenska skolan i Finland är stark? Vilka alternativ erbjuds den svenska befolkningen i yrkesutbildningen och på universiteten?

Skolans betydelse för svenskans ställning i Finland kan inte överbetonas. Utan kvalitativ småbarnspedagogik och skola riskerar svenskans ställning som nationalspråk försvagas.

Skolan är i nyckelställning för att Finland ska vara en stark tvåspråkig nation även i framtiden.

Utbudet av svenska daghem och skolor är stort. I alla svenska och tvåspråkiga kommuner erbjuds småbarnspedagogik och grundläggande utbildning och gymnasier finns på de flesta av dessa orter.

Enligt Utbildningsstyrelsen fanns det i Finland år 2023 inte mindre än 203 svenska skolor som erbjuder grundläggande utbildning. Exempelvis i Helsingfors är antalet svenska grundskolor 14, i Esbo 10 och i Vasa 6. Den klara målsättningen är att skolvägen särskilt för de minsta eleverna inte ska bli för lång.

Tillgången till kvalitativa svenskspråkiga lärresurser och behöriga lärare och småbarnspedagoger är en central faktor.

I Finland finns inte – med undantag för den nordiska skolan i Helsingfors – tvåspråkiga skolor, utan skolan är antingen finsk eller svensk. På vissa orter har man dock gått in för gemensamma skolbyggnader.

Ungefär två tredjedelar av de tvåspråkiga familjerna registrerar sina barn som svenskspråkiga. Det bidrar till att den svenskspråkiga befolkningen i absoluta tal är relativt stabil också på medellång sikt.

På 1970-talet blev det vanligt att de tvåspråkiga familjerna valde den svenska skolan för sina barn och denna trend har hållit i sig sedan dess. Utifrån befintliga statistiska uppgifter finns inga tecken på att de svenska skolornas dragningskraft kommer att minska.

Familjerna är inte tvungna att välja skola utifrån barnets registrerade modersmål. Överinskrivningen av barn till svenska skolor

REGISTRERING AV BARNETS SPRÅK

- I början av 1970-talet registrerades bara omkring 40 procent av barnen i tvåspråkiga familjer som svenskspråkiga.
- I nuläget blir omkring två tredjedelar av barnen i tvåspråkiga familjer registrerade som svenskspråkiga.
- Under åren 2015–2017 registrerades närmare 85 procent av barnen i tvåspråkiga familjer som svenskspråkiga om modern var svenskspråkig.

Källa: Jan Saarela, Finlandssvenskarna 2021 – en statistisk rapport.

beror i hög grad på ett betydande tillskott av barn som är finskregistrerade.

Alla elever i den finländska grundskolan får undervisning i det andra inhemska språket. De flesta svenskspråkiga elever läser finska från första klassen, medan finskspråkiga elever börjar läsa svenska oftast först på sjätte klassen.

Även språkbadsskolor där finska barn undervisas på svenska är populära i Finland. Efterfrågan på språkbadsundervisning överstiger utbudet i många kommuner.

Det är möjligt att gå hela utbildningsstigen i Finland på svenska. I Nyland erbjuds yrkesutbildning främst i Prakticum och Axxell. Yrkesakademin i Österbotten (YA!) är svenska Österbottens största utbildare. Ytterligare kan nämnas att Optima är den enda svenskspråkiga specialyrkesläroanstalten i Finland.

De svenskspråkiga universiteten är Åbo Akademi och Svenska handelshögskolan Hanken. Utöver det finns det tre tvåspråkiga universitet i Finland med en del utbildningar på svenska.

Dessa tre är Helsingfors universitet – inklusive Svenska social- och kommunalhögskolan vid Helsingfors universitet, Aalto-universitetet och Konstuniversitetet.

Yrkeshögskolestudier på svenska kan bedrivas vid Arcada och Novia.

För viktiga samhällsfunktioner såsom polis, räddningsväsende och gränsbevakning erbjuds svensk yrkesutbildning.

Intresset för kurser och utbildning som ordnas av kommunernas medborgainstitut eller arbetarinstitut är också mycket stort bland finlandssvenskarna.

När man talar om utbildning på svenska ska man inte glömma att ungdomar har möjlighet att få militärutbildning på svenska vid Nylands brigad. Marinbrigaden i Dragsvik i Raseborg är en svensk institution.

3

REGIONER DÄR SVENSKA TALAS

”

Pellinge är för mig min hembygd. Det är närheten till havet som ger oss vår öidentitet, vi lever bakom färjan även om färjpasset är kort. I Pellinge finns kvar en befolkning som är helt svenskspråkig, exempelvis min farfar talar bara svenska. Mitt modersmål är betydelsefullt. Det ger mig min identitet. Som yrkesfiskare behöver jag både svenska och finska, men för mig själv är det viktigt att kunna uträtta mina egna ärenden på svenska.

Marie Kellgren

Pellinge, Borgå, 33 år, yrkesfiskare i sjätte generation

Vad kan man då säga om utbredningen av tvåspråkigheten i Finland? Var bor de svensk-språkiga och var finns de starkaste tvåspråkiga miljöerna?

De flesta svensktalande medborgarna i Finland lever i kustregionerna. Det handlar om Nyland, Egentliga Finland och Österbotten. Därtill är Åland med sina drygt 30 000 invånare och 16 kommuner ett enspråkigt svenskt landskap.

Det största antalet svenskspråkiga bor i Nyland, som ju också är det mest tätbefolkade landskapet i Finland.

I Nyland finns bara två kommuner, Raseborg och Ingå, med svensk majoritet. Men också Borgå, Sibbo och Lovisa i öst, Hangö och Sjundeå i väst, samt Grankulla i huvudstadsregionen har en stark svensk- och tvåspråkig profil.

Utmärkande för de svenskspråkiga i Nyland är att de flesta lever sin vardag i kommuner med en finskspråkig majoritet. Exempelvis i huvudstadsregionen är antalet svenskspråkiga högst i landet – i Helsingfors är 36 945 och i Esbo 20 246 personer svenskspråkiga – men den procentuella andelen av städernas befolkning är liten.

Det här skapar en markant skillnad till landskapet Österbotten där den procentuella andelen svenskspråkiga är stor. Omkring en tredjedel av alla svenskspråkiga bor i Österbotten och den svenska folkgruppen är i en knapp majoritet i landskapet.

I Vasa bor det största antalet svenskspråkiga österbottningar, 16 167 personer, trots att

”Kökar är en härlig blandning av många influenser - de kommer från fasta Åland, Svenskfinland, Stockholm. Trots att vi lever i ett litet samhälle här, så är det väldigt stort. De historiska banden till Svenskfinland och särskilt Åboland är starka från tiderna då man rörde sig med egen båt.”

Johannes Jansson, Kökar, 42 år,
Entreprenör som vill utveckla Kökar

”Största delen av mitt yrkesverksamma liv har jag verkat på svenska, först som studerande och sedan som forskare anknuten till Åbo Akademi. En av de största fördelarna är givetvis det enorma kontaktnät som jag fått både genom jobbet och genom barnens skola och hobbyn. Det ger mig trygghet att kunna sköta många saker på svenska.”

Jutta Ahlbeck, Åbo, 54 år,
FD i sociologi, docent i vetenskapshistoria vid Åbo Akademi

”Visst är det en viktig grej för mig, det att jag är svenskspråkig finländare. Som Närpesbor har vi vår dialekt och vi är väldigt svenska. Det finns ändå skäl att vi också lär oss kommunicera på finska. Det som länge har stört mig är att man i Finland inte verkar förstå betydelsen av svenskan. Vi förstår inte att dra nytta av tvåspråkigheten. Vi borde inte se svenskan som ett problem eller en kostnad, utan som en tillgång.”

Kjell Svedman, Närpes, 61 år
vd för Närpes Rör, styrelsemedlem i fotbollslaget Kraft

staden har en klar finsk majoritet. Landskapet domineras ändå av kommuner med överväldigande svensk majoritet. Av de medelstora städerna har Jakobstad (53,5 procent) svensk majoritet, medan de svenskspråkiga i Karleby (11,8 procent) är i minoritetsställning.

Österbotten som helhet utgör en fungerande svensk och tvåspråkig miljö. Svenskheten i landskapet har tagit starka intryck från Sverige, eftersom man i decennier aktivt har följt med det rikssvenska tv-utbudet.

Skärgården är en glesbygd med starka inslag av finlandssvensk befolkning. Exempelvis de åboländska skärgårdskommunerna Pargas och Kimitoön har svenskspråkig majoritet. I staden Åbo bor 5,4 procent svenskspråkiga eller 11 164 personer. Även om svenskan inte är så stark i staden, gör stabila svenska institutioner såsom Åbo Akademi att svenskan i Åbo blir synlig.

Det finns förstås också svensktalande finländare som inte bor inom det utpräglade tvåspråkiga kustområdet. Finskspråkiga städer såsom Uleåborg, Tammerfors, Lahtis, Björneborg och Kotka, med tvåspråkiga grannkommunen Pyttis, brukar ur ett finlandssvenskt perspektiv kallas för språköar. Där lever en svenskspråkig befolkning och i alla dessa städer finns en svensk skola.

Då Finland år 1917 deklarerade sig självständigt uppstod en konflikt mellan Finland och Sverige om till vilket land Åland skulle tillhöra. Nationernas Förbund bestämde att landskapet skulle tillhöra Finland, men Åland skulle garanteras en

autonom status och Ålands språk skulle vara svenska.

Ålands landskapsregering och lagting ansvarar för lagstiftning och administration när det gäller utbildning, kultur, social- och hälsovård, kommunal förvaltning, posttjänster, radio och TV, samt frågor som är relaterade till affärsverksamhet och finansiering.

Den åländska regionala autonomin innefattar inte utrikes- och försvarspolitik, inte heller beskattning. Det här betyder att finska staten ansvarar för tullverksamheten och gränskontrollen på Åland. Det officiella språket i ölandskapet är svenska, vilket betyder att alla kontakter mellan myndigheterna på Åland och finska staten ska skötas på svenska.

En kommun är officiellt tvåspråkig då minoriteten uppgår till minst 8 procent eller 3000 personer.

ANTALET SVENSKSPRÅKIGA I OLIKA LANDSKAP 31.12.2024:	
Nyland	128 452
Österbotten	88 370
Egentliga Finland	27 561
Åland	26 117
Övriga Finland	14 860

Malin Klingenberg

45 år, Jakobstad
Barnboksförfattare

4

KULTUR OCH MEDIER

”

Det är enormt viktigt för mig att kunna publicera på svenska i Finland. Vi behöver kunna skriva på vårt hjärtespråk. Också läsarna ska känslomässigt kunna spegla sig i ett språk som beskriver kända miljöer, inte enbart vara åskådare till skildringar från andra ställen i världen.

Malin Klingenberg, Jakobstad

Hur stark är den svenska kulturen i tvåspråkiga Finland? Kan vi lita på att finlandssvenska författare, teatrar, musiker och kulturfolk i gemen också i framtiden kan utöva sin konst på lika villkor?

Språket är förstås centralt för identiteten, men utan ett vitalt kulturutbud blir den svenska identiteten svag.

Grundbulten i Finlands tvåspråkiga samhälle är att Finlands svenskspråkiga befolkning har kulturautonomi på utbildningens och kulturens område. Varje barn i Finland har rätt till småbarnspedagogik och skola på sitt modersmål, antingen finska eller svenska. Detta gäller i hela landet.

Svensk kultur i Finland är rik och visar prov på stor mångfald både när det gäller litteratur, teater, musik, film och andra konstformer. Många av Finlands främsta författare, skådespelare och konstnärer arbetar och har arbetat på svenska.

Det finns ett klart behov att stärka användningen av svenska i samhällets offentliga rum. Modigt samarbete över språkgränsen motiverar finskspråkiga att i högre grad använda sina kunskaper i svenska.

Det svenska kulturutbudet erbjuds på professionell nivå, men även föreningsaktiviteten på gräsrotsnivå skapar många viktiga bidrag.

Svenska Teatern i Helsingfors har statusen som nationalscen på svenska. Starkt förankrade svenska regionteatrar är Wasa Teater i Vasa och Åbo Svenska Teater.

Fenomenet humorgruppen KAJ har gjort mycket för att sprida positiv kunskap om det finlandssvenska, inte enbart i Finland, utan också i Sverige, hela Norden och i övriga Europa. Bilden från Svenska dagen 2024 i Borgå.

”

Det har länge funnits förståelse för kulturarbetet i vårt land. Under den senaste tiden har tyvärr denna förståelse minskat. Jag är ändå hoppfull – senast då man ser resultatet av en kulturlös värld tror jag att det blir ett uppvaknande.

Malin Klingenberg, Jakobstad

I Helsingforsregionen finns utöver Lilla Teatern, Viirus, flera andra svenska teatergrupper och ensembler. Unga Teatern med säte i Esbo, är landets äldsta barn- och ungdomsteater.

Sommarteatrarna runt om i Svenskfinland spelar en viktig roll för den folkliga identiteten. Likaså de ambitiöst arrangerade och lokalt förankrade musikfestspelen.

Viktiga årligt återkommande finlandssvenska evenemang är Kulturkarnevalen och Svenska veckan. Folktinget uppmärksammar Svenska dagen den 6 november stort. Dagen firas för att uppmärksamma svenskspråkigheten i Finland. Svenska dagen har firats sedan år 1908 och dagen är en officiell flaggdag.

Stafettkarnevalen arrangeras varje vår. Stafettkarnevalen sammanför alla svenska skolor till en färgsprakande idrottsfest.

Vid sidan av den offentliga finansieringen har finlandssvenska fonder och stiftelser en viktig roll i att finansiellt stödja kultursektorn. Utan dessa insatser vore inte den svenska utbildningen och kulturen och det svenska massmedieutbudet vad det är i dag.

Det utkommer tio dagstidningar på svenska i Finland. Det finns få ställen i världen där man hittar en större dagstidningstäthet än i Svenskfinland. Landskapet Åland är unikt med sina två konkurrerande dagstidningar, Ålandstidningen och Nya Åland.

Hufvudstadsbladet är den största svenskspråkiga dagstidningen och HBL når totalt 157 600 läsare i veckan enligt den årliga nationella medieundersökningen (KMT 2024). Vasabladet är näststörst. Tidningens tryckta och digitala versioner når totalt 71 600 läsare (KMT 2024) i veckan.

En betydande förändring i ägarstrukturen – vars konsekvenser ännu inte går att bedöma – skedde 2024 då rikssvenska Bonniers News

gick in som majoritetsägare både i HBL-gruppens och VBL-gruppens tidningar.

Utöver dagstidningarna utkommer politiska tidningar på svenska, såsom Arbetarbladet och Ny Tid. Dessutom utkommer ett stort antal svenskspråkiga tidskrifter.

Inom det statliga public service-bolaget YLE finns en särskild svensk enhet. Enligt lagen om Rundradion ska den finsk- och svenskspråkiga befolkningen behandlas enligt lika grunder i programverksamheten.

Den svenska enheten har två radiokanaler, Yle Vega och Yle X3M. Yle X3M riktar sig till ungdomar och kanalen upprätthåller ett välbesökt nätforum för svenskspråkiga unga. Tidigare fanns en svenskspråkig tv-kanal, men numera delar Svenska Yle en tv-kanal med den finska filmkanalen Teema. Därutöver erbjuder den svenska appen Yle Arenan ett brett programsortiment.

Ett kulturutbud som väcker intresse och passioner i alla åldersgrupper är något av ett livsvillkor för svenskan som nationalspråk.

Förutom nationalspråken har de samiska språken, romani och det finlandssvenska och det finska teckenspråket en särställning. Det är skäl att notera att det finlandssvenska teckenspråket är ett eget språk som skiljer sig från det svenska teckenspråket i Sverige.

Alessandra Neri

*Född i Italien,
bott 4 år i Vasa
Studerar allmän
pedagogik vid
ÅA i Vasa*

5

TOLERANS, ÖPPENHET OCH FRAMTID

”

För mig kändes det naturligt att välja svenska som språk för min integrering i Finland. De människor som jag först fick kontakt med var finlandssvenskar och de fakulteter i Vasa som intresserade mig undervisade på svenska. I tvåspråkiga Vasa går det bra att leva vardagen på svenska.

Alessandra Neri, Vasa

Vilka är förändringarna som pågår i den språkliga verkligheten i Finland? Hur återspeglar sig förändringarna i Svenskfinland?

Aktuell statistik visar att fastän de svensk-språkigas antal något minskar, så är ingen dramatisk nedgång av den finlandssvenska befolkningen på gång.

Demografin är också på medellång sikt relativt stabil, åtminstone när man räknar i absoluta tal. I slutet av år 2024 var de svenskspråkigas antal i Finland 285 360 personer.

Enligt en statistisk framtidsprognos* minskar de svenskspråkigas antal till 281 789 år 2030 och 260 973 år 2050. Här har även migrationsfaktorn, som något ökar minskningen, beaktats.

Utan att beakta migrationsfaktorn stannar antalet vid 287 055 (2030) respektive 280 867 (2050).

Även om minskningstakten i absoluta tal är ganska långsam, så kan man inte bortse från faktumet att den svenskspråkiga befolkningens proportionella andel krymper på många orter – det gäller inte minst i större städer.

En väsentlig anledning till den procentuella nedgången är att antalet personer med andra modersmål än finska eller svenska ökar snabbt. Det handlar förstås om många olika språk, men här väljer vi att statistiskt betrakta dem som en grupp.

Denna trend är den mest omvälvande faktorn i befolkningsstrukturen både för Finland över lag, men också för Svenskfinland. Detta

konstaterar professorn i demografi Jan Saarela i sin statistiska rapport om finlandssvenskarna som han publicerade år 2021 på uppdrag av Folktinget.

Huruvida en del av de nyanlända integreras på svenska är därför en viktig framtidsfråga för Svenskfinland.

ANDELEN INVÅNARE I FINLAND MED ANNAT MODERSMÅL ÄN FINSKA ELLER SVENSKA:

- Vanda 28,7 procent
- Esbo 25,0 procent
- Närpes 21,8 procent
- Helsingfors 20,4 procent
- Åbo 16,7 procent
- Jakobstad 16,1 procent
- Mariehamn 14,1 procent
- Vasa 13,8 procent

Statistikcentralen 31.12.2024

Folktinget gör målmedvetna insatser för att lyfta fram den lagenliga möjligheten att gå hela integrationsprocessen på svenska och för att få kommunerna att i högre grad lyfta fram möjligheten att välja svenska som integrationsspråk.

I regeringsprogrammet 2023 har regeringen ställt som mål att 5 till 10 procent av invandrarna ska integreras på svenska.

Dagens obestridliga realitet är att de flesta invandrare väljer att integreras på majoritetsspråket finska. Invandrarfamiljer, särskilt i de större städerna i södra Finland, väljer nästan uteslutande finskspråkiga skolor för sina barn.

Ett beskrivande exempel kan tas från den grundläggande utbildningen (årskurs 1–9, år 2024) i Esbo. Andelen elever med annat modersmål än finska eller svenska i stadens finska skolor är 30 procent, medan motsvarande andel i de svenska skolorna i Esbo stannar vid 3,6 procent.

Det här är ett problem som inte får negligeras. Skolan ska förbereda för ett liv i ett mångkulturellt samhälle. Också eleverna i de svenska skolorna behöver vardagskontakter med barn från familjer med olika kulturbakgrund.

Integration på svenska måste bli ett starkare alternativ för de nyanlända, vilket kräver målmedvetna och långsiktiga åtgärder.

Här kan sporrande exempel tas från flera kommuner i Österbotten och på Åland där man har lyckats integrera invandrargrupper på svenska och dessa har hittat sin plats på arbetsmarknaden och i samhället.

* Finlandssvenskarna 2021 – en statistisk rapport, Jan Saarela, Folktinget.

”
Då vi reste i Norge var jag ganska förvånad över hur bra jag klarade mig med min svenska. Jag har en känsla av att då man lär sig ett nytt språk utvecklar hjärnan en flexibilitet att lära sig nya språk. Jag som kommer från enspråkiga Italien ser tvåspråkigheten i Finland som en rikedom. Fastän jag har integrerats på svenska vill jag också lära mig mera finska.

Alessandra Neri, Vasa

ANTALET SVENSKSPRÅKIGA I FINLAND, PROCENTUELL ANDEL

År	Antal	Procent
1880	294 900	14,3
1910	339 000	11,6
1940	354 000	9,6
1970	303 400	6,6
1990	296 700	5,9
2005	289 675	5,5
2024	285 360	5,1

Johan Sundholm

Nurmijärvi, 40 år

*Styrelsemedlem i
Finlands Svenska
Synskadade*

*Studerar statskunskap,
arbetat som IT-stöd*

6

SAMHÄLLSPÅVERKAN OCH POLITIK

”

För mig är det väldigt givande, men också utmanande att verka för likvärdig service för svenskspråkiga med funktionshinder. Jag trivs med att påverka i samhället.

Johan Sundholm, Nurmijärvi

Hur ska de svenskspråkiga se till att de finns med vid de bord där besluten fattas? Hur sköter de sin intressebevakning i samhället?

Enligt grundlagen ska landets finskspråkiga och svenskspråkiga befolknings behov tillgodoses enligt lika grunder.

I praktiken beror det ändå på hur språket och finlandssvenskarna beaktas i det dagliga politiska beslutsfattandet.

Inflytande behövs både på nationell nivå, i kommunerna, i välfärdsområden och i organisationer.

I Finlands riksdag, som består av 200 riksdagsledamöter, är landets svenskspråkiga och tvåspråkiga befolkning representerad på olika sätt.

I den sittande riksdagen (2023–2027) har Svenska riksdagsgruppen tio mandat. I gruppen ingår nio ledamöter från SFP plus Ålands riksdagsledamot.

SFP har varit med i alla regeringar sedan 1979 – med undantag för valperioden 2015–2019 då partiet var i opposition.

Enligt aktuell valforskning har SFP en stabil ställning i Svenskfinland och stöds av omkring två tredjedelar av de finlandssvenska väljarna.

Också i andra riksdagsgrupper sitter svenskspråkiga riksdagsledamöter. Särskilt Socialdemokraterna (FSD) och Vänsterförbundet har aktiva svenska underavdelningar. Ser man bakåt i historien kan man säga att det politiska landskapet i Svenskfinland länge bestod av SFP, kompletterat av den politiska vänstern.

”

Jag är optimistisk realist i politiken. Litet som en idrottare strävar jag hela tiden efter nya mål och resultat. Det är mycket tillfredsställande att efter diverse förhandlingar uppnå ett resultat som alla kan vara nöjda med.

Johan Sundholm, Nurmijärvi

FOLKTINGET

- Folktingets lagstadgade uppgift är att bevaka den svenskspråkiga befolkningens språkliga, kulturella och samhälleliga rättigheter och att främja svenska språkets ställning i Finland.
- I samband med kommunalvalet och på basis av de svenskspråkiga kandidaternas valresultat utses 68 folktingsledamöter. Ålands lagting utser sju ledamöter.
- Folktinget sammanträder till en årlig session inom maj månad. Folktingssessionen väljer en styrelse som leder verksamheten.
- Folktinget har ett sekretariat med nio personer. Arbetet på kansliet leds av folktingssekreteraren.

Även Samlingspartiet och De gröna har höjt sin svenska profil, och så gott som alla politiska partier har åtminstone någon svensk verksamhet.

Folktinget har en betydande tvärpolitisk roll att koordinera bevakningen av frågor av vikt för den svenskspråkiga befolkningen. I Folktingets arbete deltar alla riksdagspartier som har svensk verksamhet.

I substans handlar de svenska frågorna bland annat om tillgången till social- och hälsovård på modersmålet, en kvalitativ utbildning, domstolsbehandlingar på svenska och språkkunnighet vid myndigheterna.

Under varje valperiod avger justitieministeriet en språkberättelse – en uppföljningsrapport – som riksdagen behandlar. Nationalspråksstrategin från år 2021 är ett väsentligt stöddokument i arbetet för ett tvåspråkigt Finland.

Utmärkande för Svenskfinland är ett starkt och livligt föreningsliv. Generellt är det så att föreningar för tradition, hembygd och kulturyttringar kopplade till språk har en stor betydelse för en minoritet. Svenskfinland är här inget undantag.

Idrottsföreningarna och sångkörerna är viktiga för den lokala sammanhållningen.

Även de svenska arbetar- och medborgarinstituten är viktiga forum för finlandssvenskarnas vardag. Ungdoms- och kvinnoorganisationerna har sin givna position.

Landets svenska kyrkostift, Borgå stift, är en förenande länk. I jämförelse med de finska stiftens ligger församlingsengagemanget på svenskt håll på en något aktivare nivå.

Den språkliga situationen i Finland, med två nationalspråk, är inte på något sätt unik. Språklig diversitet är ett av de centrala värdena i Europa. Europeiska unionen har 24 officiella språk, men utöver de officiella språken talar omkring 40 miljoner européer ett regionalt eller lokalt språk.

Förutom Finland har flera europeiska länder – till exempel Belgien, Luxemburg och Schweiz – två eller flera nationella eller officiella språk. På nationell nivå studerar medborgarna i allmänhet ett annat officiellt språk. I Schweiz undervisas eleverna, beroende på kanton, på ett huvudspråk – tyska, franska, italienska eller rätoromanska- och ett annat nationellt språk. Det finns också flera EU-länder, exempelvis Spanien, där vissa regioner har ett annat officiellt språk utöver spanska och där det är obligatoriskt att lära sig båda språken i dessa regioner.

Språk- och minoritetspolitik inom EU definieras som en nationell angelägenhet. Därför finns det enbart begränsat med EU-lagstiftning på detta område. Likväl stipulerar Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna att EU bör ”respektera kulturell, religiös och språklig diversitet”, vilket betyder att även EU har skyldigheter på detta område.

Maria Aaltonen
40 år, Helsingfors,
Kundansvarig på en
europeisk bank

”

Med en filippinsk mamma och finlands-svensk pappa är diversitet och mångfald viktiga för mig. Mitt första språk och känslospråk är finlandssvenskan. Hemma talar jag svenska och min man finska med vår dotter Alexandra. För att kunna bli fullt tvåspråkig behöver hon en stark svensk-språkig miljö på dagis och senare i skolan.

BEFOLKNING ENLIGT SPRÅK
Folkmängd 31.12.2024

KOMMUN	ANTAL	FINSKSPRÅKIGA	SVENSKSPRÅKIGA	ANNAT SPRÅK	% SV
BORGÅ	51737	32725	14191	4820	27,4%
BRÄNDÖ	430	86	304	40	70,7%
ECKERÖ	956	45	827	84	86,5%
ESBO	320931	220506	20246	80166	6,3%
FINSTRÖM	2617	70	2342	205	89,5%
FÖGLÖ	502	19	410	73	81,7%
GETA	514	22	422	70	82,1%
GRANKULLA	10253	5981	3134	1135	30,6%
HAMMARLAND	1636	54	1471	111	89,9%
HANGÖ	7702	4028	3189	484	41,4%
HELSINGFORS	684018	507172	36945	139835	5,4%
INGÅ	5402	2365	2755	282	51,0%
JAKOBSTAD	19576	5941	10477	3157	53,5%
JOMALA	5789	261	5056	472	87,3%
KARLEBY	48367	39918	5731	2717	11,8%
KASKÖ	1241	686	343	212	27,6%
KIMITOÖN	6371	1890	4202	279	66,0%
KORSHOLM	19738	5620	13425	693	68,0%
KORSNÄS	1986	71	1656	259	83,4%
KRISTINESTAD	6121	2457	3220	444	52,6%
KRONOBY	6342	1231	4784	327	75,4%
KUMLINGE	273	21	231	21	84,6%
KYRKSLÄTT	41635	30183	6066	5377	14,6%
KÖKAR	227	21	196	10	86,3%
LAPPTRÄSK	2429	1531	716	182	29,5%
LARSMO	5884	280	5399	205	91,8%
LEMLAND	2134	73	1941	120	91,0%
LOJO	45687	41001	1568	3116	3,4%
LOVISA	14352	7907	5562	883	38,8%
LUMPARLAND	371	23	317	31	85,4%
MALAX	5415	507	4591	317	84,8%
MARIEHAMN	11866	562	9629	1675	81,1%
MÖRSKOM	1677	1451	159	67	9,5%
NYKARLEBY	7439	484	6227	728	83,7%
NÄRPES	9554	470	7003	2081	73,3%
PARGAS	14868	6167	8007	694	53,9%
PEDERSÖRE	11226	899	9927	400	88,4%
PYTTIS	5001	4424	331	246	6,6%
RASEBORG	27036	8209	17143	1683	63,4%
SALTVIK	1778	69	1607	102	90,4%
SIBBO	22826	14827	6265	1732	27,4%
SJUNDEÅ	6182	4030	1620	532	26,2%
SOTTUNGA	101	6	93	2	92,1%
SUND	1001	42	878	81	87,7%
VANDA	251269	173743	5348	72152	2,1%
VASA	70361	44487	16167	9702	23,0%
VÄRDÖ	459	19	393	43	85,6%
VÖRÅ	6210	734	5063	413	81,5%
ÅBO	206073	160561	11164	34338	5,4%

Utgiven av Svenska Finlands folkting • Snellmansgatan 13 A, 00170 Helsingfors • folktinget.fi

Redaktör: Henrik Stenbäck • Grafisk form: Chribbe Aarnio / Kråka design

Foton: Niklas Gerkman, Anna Jungner-Nordgren, Petter Karlberg, Johan Lindholm, Aja Lund, Richard Nordgren, Karl Vilhjálmsón.